

نقش تاب‌آوری، صمیمیت و صداقت در پیش‌بینی احتمال طلاق در زنان

The role of resilience, intimacy, and honesty in predicting the probability of divorce in women

Aatiye Alipour Golshad

M.A in General Psychology, Iqbal Lahori Institute of
Higher Education, Mashhad, Iran.

Email: aatiyealipour1378@gmail.com

آتیه علی پور گلشاد*

کارشناس ارشد روانشناسی عمومی، موسسه آموزش عالی اقبال
لاهوری، مشهد، ایران.

Abstract

The sustainability of marriage and reducing the probability of divorce is a fundamental concern in all societies. Therefore, it is necessary to investigate the factors affecting it. The aim of the present study is to investigate the role of resilience, intimacy, honesty, and truthfulness in predicting the probability of divorce in women with physically disabled spouses under the welfare coverage of Mashhad city in 1401. This is a descriptive correlational study and is an applied study in terms of purpose. To conduct this study, Connor and Davidson's resilience questionnaire (2003), Walker and Thompson's intimacy questionnaire (1983), Aminpour's honesty and truthfulness questionnaire (2010), and Edwards' marital instability index (1987) were used on a sample of 368 people who were selected through a multi-stage cluster random method. The results indicate a significant relationship between resilience and the probability of divorce in women with a physically disabled spouse.

Keywords: Resilience, Intimacy, Honesty, Probability of divorce.

چکیده

پایداری ازدواج و کاهش احتمال بروز طلاق دغدغه‌ای بنیادی در تمامی جوامع است. از این رو بررسی عوامل موثر بر آن ضرورت دارد. هدف پژوهش حاضر بررسی نقش تاب‌آوری، صمیمیت، صداقت و راستگویی در پیش‌بینی احتمال طلاق در زنان دارای همسر معلول جسمی حرکتی تحت پوشش بهزیستی شهرستان مشهد در سال ۱۴۰۱ می‌باشد. این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی بوده و از نظر هدف یک پژوهش کاربردی است. جهت انجام این پژوهش از پرسش‌نامه‌های تاب‌آوری کانر و دیویدسون (۲۰۰۳)، صمیمیت و آکر و تامپسون (۱۹۸۳)، صداقت و راستگویی امین‌پور (۱۳۸۹) و شاخص بی‌ثباتی ازدواج ادواردز (۱۹۸۷) بر روی نمونه ۳۶۸ نفری که از طریق روش تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای برگزیده شده‌اند استفاده شده است. یافته‌های حاصل نشانگر وجود رابطه معنادار بین تاب‌آوری و احتمال طلاق در زنان دارای همسر معلول جسمی حرکتی می‌باشد.

واژه‌های کلیدی: تاب‌آوری، صمیمیت، صداقت، احتمال طلاق.

مقدمه

یکی از بناهای مهم اجتماع، ازدواج و تشکیل خانواده است؛ چرا که در این واحد اجتماعی، سنگ بنای تعلیم و تربیت نهاده می‌شود و انسان را به آرامش و تکامل رسانده (همایونی، ۱۳۹۹) و همچنین در صورت موفقیت، باعث افزایش سلامت جسمانی، روانی، اجتماعی و معنوی می‌شود (غلامی قره شیران و همکاران، ۱۴۰۱). اما در سال‌های اخیر به سبب همه‌گیر شدن طلاق در میان جوانان نوعی اپیدمی گسستگی خانوادگی و پیوندی ایجاد شده و حتی جدایی عاطفی زوجین را به همراه داشته است (رشید و همکاران، ۱۳۹۸).

امروزه ما با افزایش میزان طلاق در دهه‌های اخیر در جهان رو به رو هستیم (عبداللهی طرز جان و همکاران، ۱۴۰۳). نگاهی به وضعیت طلاق در ایران، نشان می‌دهد که همراه با افزایش جمعیت، تعداد طلاق از ۲۱ هزار و ۱۷۰ در سال ۱۳۵۸ به ۱۸۳ هزار و ۱۹۳ در سال ۱۳۹۹ افزایش یافته که رشد ۷۶۵ درصدی را تبیین می‌کند (جلیلی و همکاران، ۲۰۲۲).

طلاق پدیده‌ای چندعاملی است که می‌تواند آسیب‌های شناختی، هیجانی، اجتماعی و روانشناختی بسیاری را برای زوجین در پی داشته باشد (شان^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). مطالعات مختلف بیان‌گر تاثیر منفی طلاق بر بهزیستی روانشناختی همه اعضا خانواده است (پستیلز^۲ و همکاران، ۲۰۲۰). مخصوصاً در رابطه با زنان، تجربه طلاق به معنای قرارگیری در چتری از آسیب‌پذیری‌های فردی، اجتماعی و بروز پیامدهای مختلفی است که حتی باعث سوق پیدا کردن ایشان به مکانیسم‌های حفاظتی می‌شود (شفیعی نیا و همکاران، ۱۴۰۰). در این میان، یکی از گروه‌های اجتماعی که ازدواج و طلاق می‌تواند برای ایشان چالش‌آفرین باشد جامعه معلولین است (رضایی، ۱۳۹۹).

با توجه به گزارش سازمان بهداشت جهانی (WHO^۳)، تقریباً یک میلیارد نفر از مردم جهان با نوعی از انواع معلولیت دست و پنجه نرم می‌کنند و هشتاد درصد از این افراد، در کشور‌های از نظر اقتصادی متوسط و پایین ساکن هستند (سازمان بهداشت جهانی، ۲۰۲۱). همچنین در ایران نیز بیش از ۱۱ میلیون نفر دارای معلولیت می‌باشند (رحمانی و همکاران، ۱۴۰۳). گرجی از ندریانی و شیرزاد نظرلو در پژوهشی در سال ۱۳۹۷ با بررسی جایگاه حقوق معلولان در حوزه حقوق شهری، براساس تعریفی که در قانون جامع حمایت از حقوق افراد معلول در مجلس شورای اسلامی به تصویب رسید، مفهوم معلولیت را اینگونه بیان کردند: معلول به افرادی اطلاق می‌گردد که به تشخیص کمیسیون پزشکی سازمان بهزیستی بر اثر ضایعه جسمی، ذهنی، روانی یا توأم، اختلال مستمر و قابل توجهی در سلامت و کارایی عمومی آنها ایجاد گردد؛ به طوری که موجب کاهش استقلال فرد در زمینه‌های اجتماعی و اقتصادی شود که در این بین معلولیت‌های جسمی حرکتی شامل بالاترین پراکندگی و شیوع در میان معلولیت‌ها می‌باشند (خسروی، راهب و همکاران، ۱۳۹۴).

بنا بر مطالب ذکر شده می‌توان بررسی عوامل موثر بر پایداری ازدواج این افراد را ضروری دانست.

در تعریف یکی از سازه‌های روانشناسی موثر بر بهزیستی زوجی، تاب‌آوری روان‌شناختی از نظر گذر می‌کند که در دهه‌های گذشته نقش آن در رشد و سلامت اثبات شده و اخیراً جایگاه ویژه‌ای در حوزه خانواده برای آن متصور هستند (میرو^۴ و نول^۵، ۲۰۱۹).

در تعریف واژه تاب‌آوری می‌توان گفت که نقطه مقابل آسیب‌پذیری است و به واسطه کاهش هیجان‌های منفی و افزایش سلامت روان، رضایت بیشتر از زندگی را در پی دارد و به عنوان منجی برای تسهیل غلبه بر مصائب، مقاومت در برابر استرس و

¹ Schaen

² Pasteels

³ World Health Organization

⁴ Meerow

⁵ Newell

از بین بردن اثرات روانی آن‌ها عمل می‌نماید (ریاضی و آل بهبهانی، ۱۴۰۳). افراد در پی حصول این مهارت، مقاومت بیشتری در مناسبت‌های پرفشار و استرس‌زا نشان می‌دهند.

از دیگر عواملی که در روابط زوجی نقش محوری داشته و فقدان آن می‌تواند پایداری ازدواج را به خطر افکند صمیمیت است (ثناگویی زاده، ۱۴۰۰). صمیمیت در ازدواج به فرآیند در تماس بودن، درک و افشای خود در حضور همسر و احساس هیجانی روانی زوجین، در سایه همدلی و تقسیم کار موثر، تمایلات جنسی و عاطفی، و نیز کنش‌های نمایش داده شده انسان در سطوح هیجانانگیز، افکار، واژه‌ها، حالات فیزیکی، پذیرش و جو اعتماد تعریف شده است (ولف^۶ و نوسر^۷، ۲۰۲۲). همچنین، به معنای الگوی رفتاری بسیار مهمی است که جنبه‌های هیجانی و اجتماعی نیرومندی دارد و بر پایه پذیرش، رضایت خاطر و عشق شکل می‌گیرد (زارعی محمودآبادی و همکاران، ۱۴۰۰) و هسته بنیادین روابط در خانواده است و با بروز اختلال در آن، مشکلاتی در منظومه خانواده ایجاد می‌شود و در صورت تشدید، خانواده را به سمت فروپاشی سوق می‌دهد (سهامی و عسکری، ۱۴۰۰). برخی روان‌شناسان یکی دیگر از اصول ازدواج موفق را صداقت دانسته‌اند (افخمی و همکاران، ۱۴۰۳). کلمه صدق به معنای مطابقت کلام با واقعیت است (دانش نهاد و وکیلی، ۱۴۰۲). صداقت در بین اعضای خانواده بسیار ضروری به نظر می‌رسد تا جایی که وجود صداقت در همسران موجب تقویت رابطه زناشویی و استحکام بیشتر بنیان خانواده می‌باشد (کیگومبه^۸ و همکاران، ۲۰۲۲).

با توجه به مطالب ارائه شده، پژوهش حاضر به دنبال بررسی این مساله است که آیا تاب‌آوری، صمیمیت و صداقت نقشی در پیش‌بینی احتمال طلاق در زنان دارای همسر معلول جسمی حرکتی دارد؟

پیشینه پژوهش

افراد معلول در زمینه آموزش، استخدام و ازدواج موانع بیشتری داشته و کمتر اجازه حضور در فعالیت‌های اجتماعی را دارند (چیلواروار^۹، سریرام^{۱۰}، ۲۰۱۹). با توجه به این که یکی از دشوارترین حوزه‌ها برای فرد معلول، روابط عاطفی و زندگی زوجی است (هارنر^{۱۱} و همکاران، ۲۰۱۷) و از آن جا که طلاق به صورت آنی رخ نداده و حاصل یک رویه نسبتاً دراز مدت در زندگی زناشویی است (بلالی و همکاران، ۱۳۹۸) و از سوی دیگر یک ازدواج مناسب اصلی‌ترین عامل تعیین‌کننده کیفیت زندگی و سلامت روانشناختی است (رزاقی و علیزاده فرد، ۱۴۰۰)، توجه به توانمندی ایشان در این جنبه ضرورت اجتناب‌ناپذیری دارد. بنا بر نتیجه پژوهش‌های صورت گرفته در این حوزه، تاب‌آوری به عنوان فرآیندی محافظتی باعث می‌شود که افراد با موقعیت‌های تنش‌زا در زندگی به طور مناسب روبرو شوند (هاشمی و همکاران، ۱۴۰۲). به بیان دیگر، تاب‌آوری منجر می‌شود که فرد خود را با جهان پیرامون سازگار کرده و در جامعه جایگاه مناسب کسب نماید (والکر^{۱۲}، ۲۰۲۰). همچنین بر اساس نتایج پژوهش‌ها، ارتباط تاب‌آوری با حوزه خانواده و روابط همسران مشهود است؛ چراکه تاب‌آوری ویژگی‌ای است که به همسران کمک می‌کند کمتر از پیشامد‌های ناگوار اثر بپذیرند و توانایی تعدیل شرایط نامطبوع و استرس‌های ناشی از مشکلات زناشویی در همسرانی که از ویژگی تاب‌آوری برخوردار نیستند وجود ندارد؛ که این امر موجب افزایش تعارضات زوجی می‌شود (دارنهوفر^{۱۳}

⁶ Wolf

⁷ Nusser

⁸ Kyegombe

⁹ Chilwarwar

¹⁰ Sriram

¹¹ Horner

¹² Walker

¹³ Darnhofer

و همکاران، ۲۰۱۶). همچنین فاسیو^{۱۴} (۲۰۱۹) و همکارانش در پژوهش خود نشان دادند که تاب‌آوری در سطح خانواده می‌تواند دارای پیامدهای مثبت برای کانون خانواده باشد. به طور کلی تاب‌آوری نقش مهمی در رضایت زناشویی، روابط زوجین، کاهش دلزدگی و استرس‌های زناشویی و افزایش هیجان‌ات مثبت دارد؛ چرا که با ارتقای تاب‌آوری، فرد می‌تواند در برابر عوامل استرس‌زا و عواملی که مسبب به وجود آمدن مشکلات زناشویی می‌شود از خود مقاومت نشان داده و بر آنها غلبه کند (زارعی، ۱۳۹۸). در همین راستا، شیخ زینالدین و همکاران (۱۳۹۷) نیز بیان کردند احتمالاً تاب‌آوری مشکلات زناشویی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و منجر به افزایش سازگاری زناشویی می‌شود.

همچنین نوایی‌نژاد و همکاران (۲۰۲۴) بر نقش صمیمیت در جنبه‌های عاطفی طلاق تأکید دارند چرا که چگونه پویایی‌های مختلف خانواده از جمله حس صمیمیت، می‌تواند بر نتایج عاطفی طلاق تأثیر بگذارد. به همین صورت صمیمیت قابلیت تبیین بخش قابل توجهی از پراکنش تعهد زناشویی را دارا بوده و در پایداری پیوند زناشویی نقش به‌سزایی ایفا می‌کند (کاتو^{۱۵}، ۲۰۱۶). پژوهش حسین پوردوانی و همکاران (۱۴۰۳) نشان داده برخورداری از صمیمیت بین زوج‌های متاهل، یکی از مهم‌ترین عوامل ایجادکننده ثبات زناشویی است و پرهیز از رابطه صمیمانه منجر به شکست در ازدواج خواهد شد. حتی می‌توان گفت یکی از سه رکن اساسی پایداری ازدواج، صمیمیت در کنار اشتیاق و تعهد است (میرزایی و براتی، ۲۰۱۹). در پژوهش‌هایی همچون تحقیق فردوست و محمدی (۱۴۰۰) که با هدف مشخص کردن رابطه صمیمیت زناشویی با ثبات ازدواج انجام شد، نشان داده شده که ضرایب صمیمیت با ثبات ازدواج به لحاظ آماری معنی‌دار بوده است. دستاورد پژوهش جولایی‌زادگان و جلوانی (۲۰۲۰) نیز بیان کرد مولفه‌های کاهش صمیمیت و تغییر سبک زندگی می‌توانند واریانس بی‌ثباتی ازدواج را به صورت معناداری پیش‌بینی کنند؛ به گونه‌ای که کاهش صمیمیت سهم بیشتری در پیش‌بینی متغیر بی‌ثباتی ازدواج داشت. از دیگر سو، بر اساس آیات قرآن شروع شکل‌گیری خانواده بر مبنای صداقت است (جمی و همکاران، ۱۳۹۹) و وجود صداقت در زوجین، رابطه زناشویی آن‌ها را تقویت کرده و به خانواده استحکام بیشتری می‌بخشد (باقری و صدقاتی فرد، ۱۴۰۳). صداقت از نظر روانشناسی دارای آثاری چون سلامت و پایداری رابطه، پیش‌شرط شادی واقعی، عامل رشد زوجین و خانواده و پیش‌زمینه اصلاح افکار و ارتقای صمیمیت زناشویی دانسته شده است و باور و عمل به راستگویی، تأثیر مثبتی بر شخصیت و سلامت جسم و روان و بهزیستی فاعلی و صلح درونی دارد (افخمی و همکاران، ۱۴۰۳). همچنین گفتنی است که از پیامدهای صداقت، فراهم کردن یک حالت عاطفی مثبت همراه با رضایت از خود و کاهش اضطراب است که در پی آن بهزیستی ذهنی بالاتر و رضایت از زندگی بیشتری را شاهد خواهیم بود (جوکار و همکاران، ۱۳۹۷). برخی از پژوهش‌ها نشان داده‌اند بین رابطه زناشویی و صداقت رابطه وجود دارد؛ به عنوان مثال باقری و صدقاتی فرد (۱۴۰۳) بیان کردند بین صداقت با ابعاد رضایت زناشویی، صمیمیت، اعتماد، شور جنسی و عشق در روابط زوجی همبستگی مستقیم و معنادار وجود دارد. بنابراین مجموعاً نمی‌توان اثر صداقت بر ثبات ازدواج و کاهش احتمال طلاق را نادیده گرفت.

روش^{۱۶}

با در نظر داشتن اینکه در این پژوهش به بررسی نقش تاب‌آوری، صمیمیت، صداقت و راستگویی در پیش‌بینی احتمال طلاق در زنان پرداخته شده و هیچ‌کدام از متغیرها دستکاری و یا دستخوش تغییر نشدند، یک پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و به لحاظ هدف یک پژوهش کاربردی می‌باشد. جامعه آماری این پژوهش را تمام زنان متاهل دارای همسر معلول جسمی حرکتی تحت پوشش بهزیستی شهر مشهد در سال ۱۴۰۱ که تعداد آن‌ها با مراجعه به بهزیستی مشهد ۹۰۱۴ نفر برآورد شد تشکیل

¹⁴ Faccio

¹⁵ Kato

¹⁶ method

داده‌اند و نمونه آماری از طریق روش تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای به تناسب کل جامعه آماری گزیده شد که تعداد آن با توجه به جدول مرگان ۳۶۸ نفر بود. با هدف نمونه‌گیری به روش تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای، مرکز تامین و توسعه دوازده فروردین از بین سه مرکز موجود در مشهد انتخاب شده و از مراکز تحت پوشش ایشان سه مرکز ارائه‌دهنده خدمات مثبت زندگی از جمله مرکز کد ۵۷۸۱، ۴۶۶ و ۹۳۲۳ جهت گردآوری داده‌ها به شیوه میدانی برگزیده شدند. ملاک‌های ورود به پژوهش، دارا بودن همسر دچار به معلولیت جسمی حرکتی و عدم قرارگیری تحت روان‌درمانی بوده و ملاک‌های خروج از پژوهش ناقص بودن پرسش‌نامه‌ها بود.

ابزار گردآوری داده‌ها عبارت‌اند از:

پرسش‌نامه تاب‌آوری کانر^{۱۷} و دیویدسون^{۱۸} (CD-RISC): این پرسش‌نامه را کانر و دیویدسون در سال ۲۰۰۳ به منظور اندازه‌گیری سازه تاب‌آوری تهیه کرده‌اند و بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی این مقیاس در شش گروه جمعیت عمومی، مراجعه‌کنندگان به بخش مراقبت‌های اولیه، بیماران سرپایی روانپزشکی، بیماران با مشکل اختلال اضطراب فراگیر و دو گروه از بیماران استرس پس از سانحه انجام شده و محمدی (۱۳۸۵) آن را برای استفاده در ایران انطباق داده است. این مقیاس دارای ۲۵ گویه است که در یک مقیاس لیکرتی بین صفر و پنج (هرگز، به ندرت، گاهی اوقات، اغلب، همیشه) نمره‌گذاری می‌شود (حداقل نمره صفر و حداکثر صد) و نقطه برش این پرسش‌نامه امتیاز پنجاه می‌باشد. کانر و دیویدسون (۲۰۰۳) میزان پایایی آن را ۰/۸۹ گزارش کرده‌اند و تخمین‌ها و ارزیابی‌های پرشماری از هنگام گردآوری تاکنون، توسط اهل تحقیق در مورد آن به انجام رسیده است. با در نظر گرفتن همبستگی مثبت معنادار این مقیاس با نمرات مقیاس سرسختی کوباسا^{۱۹} و در مقابل، منفی شدن همبستگی آن به طور معناداری با مقیاس‌های استرس ادراک شده و مقیاس آسیب‌پذیری نسبت به استرس شیپان^{۲۰}، اعتبار هم‌زمان مطلوب آن قابل توجه است (ریاضی و آل بهبهانی، ۱۴۰۳).

پرسش‌نامه صمیمیت والکر و تامپسون^{۲۱} (MIS): این مقیاس توسط والکر و تامپسون (۱۹۸۳) به منظور سنجش صمیمیت و مهر تدوین شده و دارای هفده ماده می‌باشد و توسط ثنائی در سال ۱۳۷۹ ترجمه شده است. این مقیاس در یک طیف لیکرتی هفت درجه‌ای از هرگز تا همیشه مرتب شده و بالا تر بودن نمره فرد نشانه صمیمیت بیشتر می‌باشد (از ۱۷ تا ۱۱۹). در پژوهش والکر و تامپسون، همبستگی این پرسش‌نامه با مقیاس کیفیت روابط زناشویی اسپانیر^{۲۲} ۰/۷۱ به دست آمد. پایایی این پرسش‌نامه در پژوهش نعمت زاده گتایی و همکاران (۱۴۰۱) با روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمد.

پرسش‌نامه صداقت و راستگویی: این مقیاس تک مولفه‌ای توسط امین پور و زارع در سال ۱۳۸۹ تدوین شده و دارای شانزده گویه می‌باشد که صداقت با دیگران، خوب جلوه دادن، گفتن مطالب غیرواقعی، اضطراب و فرار از موقعیت را می‌سنجد. حداقل نمره در این ابزار ۱۶ و حداکثر نمره ۶۴ است. نمره ۱۶ تا ۳۲ به معنای صداقت پایین، ۳۳ تا ۴۸ به معنای صداقت متوسط و ۴۹ تا ۶۴ به معنای صداقت بالا است. امین پور در پژوهش خود ضریب آلفای کرونباخ را ۰/۸۰ و جوکار و همکاران (۱۳۹۷) نیز در پژوهش خود به همین روش ضریب اعتبار این پرسش‌نامه را ۰/۸۵ به دست آوردند. در پژوهش جعفری و الیاسی (۱۴۰۰) روایی سازه به روش روایی همگرا روی ۲۵۰ تن از دانشجویان متأهل در دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات با سنجش‌های ذهنی بهزیستی معنوی بررسی و نتایج برابر با ۰/۳۳ بدست آمد و پایایی به روش همسانی درونی و با محاسبه ضریب آلفا کرونباخ روی نمونه‌های فوق، ۰/۸۳ گزارش شد.

¹⁷ Connor

¹⁸ Davidson

¹⁹ Kubasa

²⁰ Sheehan

²¹ Thompson

²² Spanier

پرسش‌نامه احتمال طلاق یا بی‌ثباتی ازدواج (MII): پرسش‌نامه شاخص بی‌ثباتی ازدواج در سال ۱۹۸۷ توسط ادواردز^{۲۳}، جانسون^{۲۴} و بوث^{۲۵} تنظیم شده است. این پرسش‌نامه دارای چهارده گویه است که پاسخ‌ها در یک طیف لیکرت چهار وجهی از خیلی تا هرگز مرتب شده‌اند. به طوری که پاسخ‌های خیلی نمره چهار، اغلب نمره سه، گاهی نمره دو و هرگز یک امتیاز دارند و مجموعاً امتیاز بین ۱۴ تا ۵۶ خواهد بود و امتیاز بالاتر نشانگر بی‌ثباتی بیشتر ازدواج و گرایش به طلاق می‌باشد (قاسمی شیخ طبقی و زاده محمدی، ۱۴۰۳). این آزمون برای اولین بار در سال ۱۹۸۹ برای ۲۰۳۴ زن و مرد متاهل زیر ۵۵ سال و همچنین در سال ۱۹۸۳ برای ۱۵۷۸ زن و مرد متاهل به کار گرفته شد. ادواردز و همکاران در مورد روایی افتراقی آزمون در سال ۱۹۸۳ بیان کردند که ازدواج ۲۷ درصد از افرادی که در این آزمون نمرات بالا گرفته بودند پایان یافته است (جعفری، ۱۳۸۷). پایایی این پرسش‌نامه در پژوهش ثنائی (۱۳۷۹)، محاسبه شده و عدد ۰/۹۳ به دست آمده که نشانگر اعتبار بالای آن است. همچنین یاری پور (۱۳۷۹) با استفاده از روش دو نیمه کردن، ضریب اعتبار این پرسش‌نامه را ۰/۷۰ به دست آورده است که بیانگر همسانی درونی عالی آن می‌باشد. محمدی و همکاران (۱۴۰۴) نیز در پژوهش خود ضریب آلفای کرونباخ را ۰/۷۶ گزارش کرده‌اند.

به منظور تحلیل و استنباط داده‌ها از نرم افزار SPSS و از روش آمار توصیفی و استنباطی و شاخص‌هایی همچون فراوانی، میانگین، انحراف معیار، واریانس و... و به منظور آزمون فرضیه‌ها و مشخص کردن رابطه متغیرها از رگرسیون چند متغیره استفاده شده است.

یافته‌ها

آمار توصیفی

با توجه به آماره‌های توصیفی، از مجموع ۳۶۶ آزمودنی، ۱۹۹ نفر زیر ۳۰ سال (۵۴/۴ درصد)، ۱۲۴ نفر بین ۳۰ تا ۴۰ سال (۳۳/۹ درصد) و ۴۳ نفر بالای ۴۰ سال (۱۱/۷ درصد) داشتند. سن ازدواج، در ۱۰۷ نفر زیر ۵ سال (۲۹/۲ درصد)، در ۱۳۱ نفر بین ۵ تا ۱۰ سال (۳۵/۸ درصد) و در ۱۲۸ نفر بالای ده سال (۳۵ درصد) بود. از نظر تحصیلات نیز بیشترین تعداد ۲۰۲ نفر یا ۵۵/۲ درصد مدرک کارشناسی یا بالاتر و کمترین تعداد ۱۷ نفر یا ۴/۶ درصد تحصیلات ابتدائی داشتند. میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق به ترتیب در احتمال طلاق ۱۹/۴۱ و ۳/۲۰۸، تاب‌آوری ۷۱/۱۴ و ۱۱/۷۳۶، صمیمیت ۹۰/۶۷ و ۱۱/۲۱۴ و در صداقت ۵۹/۵۴ و ۵/۰۹۵ به دست آمد.

آمار استنباطی

با توجه به استفاده پرسش‌نامه‌ها از طیف لیکرت به جهت پاسخ دهی به منظور بررسی نرمال بودن داده‌ها، از تقسیم چولگی و کشیدگی بر خطای استاندارد استفاده شد. چولگی و کشیدگی به ترتیب در متغیر تاب‌آوری ۰/۱۹۹- و ۰/۱۶۹-، صمیمیت ۰/۲۴۰- و ۰/۴۳۸-، صداقت ۰/۷۴- و ۰/۴۷۸- و احتمال طلاق ۰/۲۵۴ و ۰/۴۵۳- به دست آمد که با توجه به حاصل تقسیم چولگی و کشیدگی هر چهار متغیر بر خطای استاندارد، توزیع مورد نظر طبیعی می‌باشد. با توجه به جدول ۱ آماره ضریب تعیین، ۲/۷ درصد از تغییرات متغیر وابسته در این مدل به وسیله متغیرهای مستقل پیش‌بینی می‌شود.

²³ Edward

²⁴ Johnson

²⁵ Booth

شاخص دوربین- واتسون^{۲۶} نیز به منظور بررسی آزمون تصادفی و استقلال باقی مانده‌ها مورد محاسبه قرار گرفت که مقدار آن ۱/۹۳۸ به دست آمد. با توجه به حجم نمونه و تعداد متغیرهای پیش بین این میزان مورد قبول و به این معنا که شرط استقلال برقرار است.

جدول ۱- ضریب همبستگی، ضریب تعیین، ضریب تعیین اصلاح شده، خطای استاندارد و شاخص دوربین واتسون

Model Summary^b

Model	R	R Square	Adjusted R Square	Std. Error of the Estimate	Durbin-Watson
1	.165 ^a	.027	.019	3.177	1.938

a. Predictors: (Constant), honesty, resilience, intimacy

b. Dependent Variable: divorce

با توجه به جدول ۲ یا تحلیل واریانس، با توجه به اینکه آماره فیشر (F) در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی دار بوده، می‌توان بیان کرد که حداقل یکی از متغیرهای مستقل بر متغیر وابسته تاثیر معنی داری داشته و مدل از وضعیت برازش مناسبی برخوردار است.

جدول ۲- تحلیل واریانس

ANOVA^b

Model	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Regression	102.795	3	34.265	3.395	.018 ^a
1 Residual	3653.907	362	10.094		
Total	3756.702	365			

a. Predictors: (Constant), honesty, resilience, intimacy b. Dependent Variable: divorce

به منظور استفاده از روش تحلیل رگرسیون چندگانه، بررسی عدم وجود هم خطی (همبستگی قوی بین دو متغیر مستقل) الزامی است. به همین منظور شاخص دو گانه هم خطی چندگانه یا توزیع واریانس (VIF) و شاخص تحمل به ترتیب برای تاب‌آوری (۱/۰۲۵ و ۰/۹۷۶)، برای صمیمیت (۱/۰۲۶ و ۰/۹۷۵) و برای صداقت و راستگویی (۱/۰۰۶ و ۰/۹۹۴) برآورد شد که این شاخص‌ها گواهی بر عدم وجود هم خطی می‌دهند. ماتریس همبستگی متغیرهای مورد مطالعه نیز در جدول ۳ ارائه شده است.

جدول ۳- ماتریس همبستگی تاب‌آوری، صمیمیت، صداقت و راستگویی و احتمال طلاق

مولفه‌ها	M	SD	تاب‌آوری	صمیمیت	صداقت	احتمال طلاق
تاب‌آوری	۷۱/۱۴	۱۱/۷۳۶	۱			
صمیمیت	۹۰/۶۷	۱۱/۲۱۴	۰/۱۴۹	۱		
صداقت	۵۹/۵۴	۵/۰۹۵	۰/۰۵۲	۰/۰۶۳	۱	
احتمال طلاق	۱۹/۴۱	۳/۲۰۸	-۰/۱۳۱	-۰/۰۸۵	-۰/۰۸۷	۱

در جدول ۴ نیز ضرایب رگرسیون احتمال طلاق بر اساس تاب‌آوری و صمیمیت و صداقت ارائه شده است.

جدول ۴- ضرایب رگرسیون احتمال طلاق بر اساس تاب‌آوری و صمیمیت و صداقت

معناداری	آماره t	β	انحراف استاندارد	B	مولفه ها
۰/۰۲۶	-۲/۲۳۵	-۰/۱۱۷	۰/۰۱۴	-۰/۰۳۲	تاب‌آوری
۰/۲۳۲	-۱/۱۹۷	-۰/۰۶۳	۰/۰۱۵	-۰/۰۱۸	صمیمیت
۰/۱۴۰	-۱/۴۸۰	-۰/۰۷۷	۰/۰۳۳	-۰/۰۴۸	صداقت
۰/۰۰۰	۱۰/۸۳۸	-	۲/۴۱۸	۲۶/۲۰۸	مقدار ثابت

با توجه به ضرایب استاندارد شده (بتا)، تاب‌آوری بهترین متغیر برای پیش‌بینی پایداری ازدواج بوده و پس از آن صداقت و در نهایت صمیمیت این مولفه را پیش‌بینی می‌کنند.

با توجه به مقادیر به دست آمده از جدول ۴ و کوچک تر بودن مقدار SIG متغیر تاب‌آوری از ۰/۰۵، فرض صفر بودن آن رد شده و نتیجه می‌گیریم بین تاب‌آوری و احتمال طلاق رابطه معناداری وجود دارد.

در نهایت در جدول ۵ توزیع باقی مانده ها درج شده که با توجه به صفر بودن میانگین و بیشتر بودن واریانس از یک، نشانگر مناسب بودن مدل رگرسیونی است.

جدول ۵- توزیع باقی مانده ها

Residuals Statistics^a

	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation	N
Predicted Value	18.02	20.73	19.41	.531	366
Residual	-6.070	8.600	.000	3.164	366
Std. Predicted Value	-2.632	2.487	.000	1.000	366
Std. Residual	-1.911	2.707	.000	.996	366

a. Dependent Variable: divorce

با توجه به توصیف و تحلیل استنباطی داده‌ها با استفاده از آزمون ضریب همبستگی و رگرسیون، نتایج نشان داد بین تاب‌آوری و احتمال طلاق در زنان دارای همسر معلول جسمی حرکتی رابطه منفی و معناداری در سطح ۹۵ درصد وجود دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش تاب‌آوری، صمیمیت و صداقت در پیش‌بینی احتمال طلاق در زنان دارای همسر معلول جسمی حرکتی تحت پوشش بهزیستی شهرستان مشهد انجام شد. نتایج نشان داد بین تاب‌آوری و احتمال طلاق در نمونه مورد پژوهش رابطه معناداری وجود داشته اما بین صمیمیت و صداقت با احتمال طلاق رابطه معناداری وجود ندارد. در مورد تاب‌آوری شایان ذکر است که نتایج حاصل، با نتایج پژوهش‌های زارعی (۱۳۹۸)، فیضی خواه و همکاران (۱۴۰۰)، ایلیاس^{۲۷} و همکاران (۲۰۱۸)، کارد^{۲۸} (۲۰۱۸) و چمی و زارع بهرام آبادی (۱۳۹۹) که عنوان کردند که تاب‌آوری با تاثیر بر متغیرهای مختلف می‌تواند باعث کاهش ریسک طلاق شود همسو می‌باشد. در تبیین این موضوع باید گفت که تاب‌آوری با تاثیر بر متغیرهای مرتبط با

²⁷ Ilias

²⁸ Card

سلامت روان‌شناختی مانند کامروایی در زندگی و افزایش قدرت حل مسئله، خود گردانی، مدیریت هیجانی و احساس هدفمندی، باعث کاهش و به حداقل رساندن تنش های ناشی از عدم سلامت روان‌شناختی شده و کمک شایانی به افزایش سازگاری بین زوجین و افزایش پایداری ازدواج خواهد کرد (صدری دمیرچی و همکاران، ۱۴۰۱).

در رابطه با عدم وجود رابطه معنادار بین صمیمیت و احتمال طلاق می‌توان این گونه تبیین کرد که بنا بر نظریه گریف^{۲۹} و مالهرب^{۳۰} (۲۰۱۱)، در روابط زناشویی چندین نوع صمیمیت شناسایی می‌شود که شامل صمیمیت عاطفی، جنسی، عقلانی، اجتماعی و تفریحی است و در این بین مردان بیشتر از رابطه جنسی برای افزایش صمیمیت عاطفی استفاده می‌کنند؛ در صورتی که زنان به صمیمیت عاطفی برای بهبود روابط جنسی نیاز دارند. بنابراین راهبرد اساسی زنان جهت بازسازی صمیمیت مخدوش شده صرفاً ارضاء نیازهای جنسی بدون داشتن صمیمیت عاطفی یا جنسی است و کنش های صمیمانه بیشتر جنبه نمایشی دارند. به همین ترتیب و همسو با پژوهش صداقتی فرد و همکاران (۱۳۹۶) با توجه به نمایشی بودن کنش های صمیمی در برخی زنان، علی رغم برقراری ارتباط نزدیک در ظاهر، اگر یکی از زوجین از این ارتباط ناراضی باشند احتمال فروپاشی ازدواج بیشتر می‌شود. هم چنین حسینی زند و همکاران (۱۳۹۱) بیان کردند اگر صمیمیت جنسی بدون آگاهی نسبت به آن بروز کند مشکلات بسیاری در زندگی زناشویی و نتیجتاً احتمال طلاق به همراه خواهد داشت.

همچنین نتایج نشان داد بین صداقت و راستگویی و احتمال طلاق در نمونه مورد پژوهش رابطه معناداری وجود ندارد که این امر با نتایج تحقیق ملکپها و همکاران (۱۴۰۱) که بیان می‌کند افشای دروغ از دلایل کم اهمیت تری نسبت بی توجهی، بی مسئولیتی، خشونت و مشکلات ارتباطی، پیمان شکنی، اعتیاد و اختلالات روانی در بروز طلاق می‌باشد، و همچنین مطالعه ریج^{۳۱} (۲۰۰۸) که مبتنی بر الزام دروغگویی در مواقعی به جهت حفظ کیفیت رابطه بوده و نیز پژوهش سفیری و همکاران (۱۳۹۳) که بیان می‌کند اعتماد به همسر و پایداری ازدواج محدود به صداقت نبوده بلکه نحوه عملکرد همسر، میزان ابراز عشق و... ادراک کلی همسران از پدیده اعتماد را شکل می‌دهد، همسو می‌باشد. همچنین دانش نهاد و وکیلی (۱۴۰۲) بیان کردند در برخی موارد از جمله الفت بین اعضای خانواده، مضرات حقیقی صداقت بر مصالح آن غلبه می‌نماید؛ چرا که صداقت حسن ذاتی ندارد؛ بلکه باید بر اساس میزان مصلحت آن به کار گرفته شود. واضح است که بیان حقیقت وظیفه ای صددرصد استثنا ناپذیر نیست و عقل و حتی شرع در مواردی کتمان حقیقت را با انگیزه های خیرخواهانه و در ترازوی عدل و انصاف و با جواز عقل جایز دانسته اند که یکی از این موارد حفظ رابطه مطلوب بین زوجین است. البته که باید به این نکته نیز توجه نمود که برخی بزرگ اندیشان از جمله ارسطو، کانت و آگوستین قائل به ممنوعیت مطلق دروغ هستند و عدم صداقت را در هیچ حالتی جایز نمی‌دانند (اترک، ۱۳۹۲).

پژوهش حاضر نیز همانند هر پژوهش دیگری از محدودیت هایی برخوردار بود. از جمله این که این پژوهش فقط بر روی جمعیت مشهد کار شده است و این محدودیت ها موجب می‌گردد تعمیم یافته ها با مشکل مواجه شود. فلذا ضروری است به منظور تعمیم نتایج این پژوهش جوانب احتیاط رعایت گردد. همچنین، عدم کنترل متغیرهایی همچون پایگاه اقتصادی و اجتماعی خانواده های معلول نیز از دیگر محدودیت های این پژوهش به شمار می‌رود.

در این راستا به محققین آینده پیشنهاد می‌شود به پژوهش در خصوص این موضوع در مناطق جغرافیایی دیگر و همچنین به بررسی عوامل موثر بر تاب‌آوری خانواده های دارای عضو معلول بپردازند و رابطه سایر متغیر ها با احتمال طلاق مورد بررسی قرار گیرد.

²⁹ Greeff

³⁰ Malherbe

³¹ Vrij

منابع

- [۱] اترک، حسین. (۱۳۹۲). معنای دروغ مصلحت‌آمیز. پژوهش‌های فلسفی دانشگاه تبریز، ۷(۱۲)، ۱-۲۵.
- [۲] افخمی اردکانی، محمدعلی، جوادزاده شهشهانی، فاطمه، دیاریان، محمد مسعود و خانزاده، مصطفی. (۱۴۰۳). ارتقای صمیمیت زناشویی با آموزش صداقت ورزی از دیدگاه احادیث اسلامی با رویکرد روانشناختی. مجله علوم پزشکی رازی، ۳۱(۱۸۹)، ۱-۱۰.
- [۳] امین پور، حسین. (۱۳۸۹). پرسش‌نامه صداقت و راستگویی. تهران: انتشارات آزمون یار پویا.
- [۴] باقری، ساره و صداقتی فرد، مجتبی. (۱۴۰۳). پیش‌بینی کیفیت ادراک شده رابطه زناشویی براساس نگرش به خیانت و صداقت در زنان متأهل. مدیریت ارتقای سلامت، ۱۳(۵)، ۳۰-۴۰.
- [۵] بلالی، اسماعیل، نقدی، اسدالله و جعفری، راهله. (۱۳۹۸). جامعه‌پذیری و طلاق بررسی پدیده طلاق با رویکرد فرایندی. تحقیقات کیفی در علوم سلامت، ۸(۱)، ۴۴-۵۶.
- [۶] ثناگویی زاده، محمد. (۱۴۰۰). شناسایی عوامل مرتبط با پایداری ازدواج در مطالعات ایرانی (۱۳۸۸-۱۳۹۸). فصلنامه سیاست‌گذاری عمومی، ۷(۳)، ۲۶۱-۲۷۷.
- [۷] ثنائی، باقر. (۱۳۷۹). مقیاس‌های سنجش خانواده و ازدواج. تهران: نشر بعثت.
- [۸] جعفری، اصغر و الیاسی، الهام. (۱۴۰۰). پیش‌بینی صداقت در روابط زناشویی براساس کفایت اجتماعی و سلامت معنوی با نقش واسطه‌ای امید. پژوهشنامه روانشناسی مثبت، ۷(۴)، ۵۵-۷۰.
- [۹] جوکار، فرهاد، فرهادی، مهران و دلفان بیرانوند، آرزو. (۱۳۹۷). پیش‌بینی بهزیستی ذهنی براساس راهبردهای تنظیم شناختی هیجان، سبک‌های دفاعی، صداقت و نیازهای اساسی روانشناختی. مطالعات روانشناختی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه الزهراء(س)، ۱۴(۲)، ۵۷-۷۳.
- [۱۰] چمی، محبوبه، زارع بهرام آبادی، مهدی، اصغرزاد فرید، علی اصغر و شیروودی، شهره. (۱۳۹۹). اثربخشی الگوی تاب‌آوری خانواده مبتنی بر آموزه‌های قرآنی در رضایت زناشویی و صمیمیت زوجین. نشریه قرآن و طب، ۵(۲)، ۲۹-۴۱.
- [۱۱] حسین پور دوانی، افروز، برزگر، مجید، بقولی، حسین و زرنقاش، مریم. (۱۴۰۳). تبیین نقش رضایت جنسی، صمیمیت، تعهد و سازگاری زناشویی در ثبات زناشویی (مورد مطالعه: زوجین دارای فرزند). سلامت و آموزش در اوان کودکی، ۵(۲)، ۱۲۰-۱۰۷.
- [۱۲] حسینی زند، مهناز، شفیق آبادی، عبدالله و سودانی، منصور. (۱۳۹۱). اثر بخشی زوج درمانی بر اساس آموزه‌های اسلامی بر صمیمیت جنسی زوج‌های مراجعه‌کننده به کلینیک نیکان شهر تهران. یافته‌های نو در روان‌شناسی (روان‌شناسی اجتماعی)، ۸(۲۵)، ۲۷-۳۹.
- [۱۳] خسروی، نسرين، راهب، غنچه، عرشی، ملیحه و اقلیما، مصطفی. (۱۳۹۴). بررسی ارتباط بین حمایت اجتماعی و کیفیت زندگی معلولین جسمی - حرکتی مراکز آموزشی رعد. مجله توانبخشی، ۱۶(۲)، ۱۷۶-۱۸۵.
- [۱۴] دانش‌نهاد، محمد و وکیلی، محمدحسن. (۱۴۰۲). بررسی قرآنی نقش آرامش‌آفرین صداقت و مستثنیات آن در جامعه اسلامی. قرآن و علوم اجتماعی، ۲(۳)، ۳۲-۵۵.
- [۱۵] رحمانی، ناهید، کجباف والا، مهرناز، تکیان، امیرحسین، شیرازی خواه، مرضیه، حمیدی، هادی و احسان زاده، سید جعفر. (۱۴۰۳). مطالعه تطبیقی سیاست‌گذاری توانبخشی: یک مرور روایتی. فصلنامه آرشو توانبخشی، ۲۵(۱)، ۲-۲۵.
- [۱۶] رضائی، حسن. (۱۳۹۹). ازدواج در افراد معلول، چالش‌ها و موانع ازدواج و رابطه آن‌ها پس از ازدواج، سومین همایش ملی آسیب‌های اجتماعی، اردبیل: دانشگاه محقق اردبیلی. <https://civilica.com/doc/1349528>
- [۱۷] ریاضی، رها و آل بهبهانی، مرجان. (۱۴۰۳). بررسی کیفیت زندگی کاری اعضا هیات علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز بر اساس هوش اخلاقی و تاب‌آوری روانشناختی. فصلنامه مطالعات توسعه و مدیریت منابع، ۲(۸)، ۵۳-۶۱
<https://civilica.com/doc/2196448>

- [۱۸] زارعی، سلمان. (۱۳۹۸). نقش واسطه ای خودتمایز یافتگی در رابطه بین تاب‌آوری با دلزدگی زناشویی در زنان متأهل. مجله روانشناسی و روانپزشکی شناخت، ۶(۲)، ۶۲-۷۳.
- [۱۹] زارعی محمودآبادی، فاطمه، جوادیان، سید رضا، زارعی محمودآبادی، حسن و اکرمی، لیلا. (۱۴۰۰). اثربخشی مداخله مبتنی بر مددکاری اجتماعی گروهی با رویکرد شناختی بر ارتباط بین فردی و صمیمیت زناشویی در دانش‌آموزان دختر متأهل. فصلنامه مددکاری اجتماعی، ۱۰(۴)، ۵-۱۳.
- [۲۰] سفیری، خدیجه و ذاکری هامانه، راضیه. (۱۳۹۳). براسخت مفهوم اعتماد به همسر در فضای مجازی (مورد مطالعه: زنان ساکن شهر یزد). فصلنامه علمی و پژوهشی زن و جامعه، ۵(۱۸)، ۱-۳۰.
- [۲۱] سهامی، سوسن و عسکری، نسرین. (۱۴۰۰). تحلیل کیفی انواع صمیمیت مخدوش شده در زنان در آستانه طلاق. فصلنامه علمی- پژوهشی زن و جامعه، ۱۲(۴۷)، ۱۷۷-۱۹۰.
- [۲۲] شیخ زین الدین، حمیده، فرخی، نورعلی و عباس پور اذر، زهرا. (۱۳۹۷). نقش میانجیگر سرمایه روان‌شناختی در رابطه بین ویژگی‌های شخصیتی با سازگاری زناشویی دانشجویان. فصلنامه روانشناسی کاربردی، ۱۲(۳)، ۴۳۹-۴۶۲.
- [۲۳] صداقتی فرد، مجتبی و شقایق، شیوا. (۱۳۹۶). بررسی رابطه افکار قالبی جنسی و صمیمیت زناشویی در زنان متأهل. اولین کنفرانس بین المللی فرهنگ آسیب شناسی روانی و تربیت، تهران: دانشگاه الزهرا.
- [۲۴] صدری دمیرچی، اسماعیل، مجرد، آرزو و متین، حسین. (۱۴۰۱). اثربخشی آموزش تاب‌آوری بر کاهش ریسک طلاق و ناسازگاری زناشویی در زنان متقاضی طلاق. رویش روان‌شناسی، ۱۱(۱)، ۱۷۵-۱۸۴.
- [۲۵] عزیززاده فرد، سوسن و رزاقی، مریم. (۱۴۰۰). بررسی مدل ساختاری رابطه رضایت زناشویی با بنیان‌های شناختی-اخلاقی و تعهد زناشویی. فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی، ۱۲(۴۷)، ۲۵۹-۲۸۲.
- [۲۶] فردوست، زهره و محمدی، کوروش. (۱۴۰۰). رابطه صمیمیت زناشویی با ثبات ازدواج با میانجی‌گری تنظیم هیجانی در زنان کارمند شهر بندرعباس، اولین همایش ملی علمی دانشجویی روانشناسی، اردبیل: دانشگاه محقق اردبیلی. <https://civilica.com/doc/1314392>
- [۲۷] فیضی خواه، فاطمه، حسن زاده، رمضان و عباسی، قدرت اله. (۱۴۰۰). مقایسه اثربخشی درمان مبتنی بر پذیرش و تعهد و آموزش تاب‌آوری بر طلاق عاطفی در زنان مراجعه کننده به دادگاه خانواده. مطالعات ناتوانی، ۱۱(۱)، ۶۶-۷۴.
- [۲۸] قاسمی شیخ طیبی، علی و زاده محمدی، علی. (۱۴۰۳). پیش‌بینی بی‌ثباتی ازدواج براساس صفات تاریک شخصیت و الگوهای ارتباطی زوجین در افراد متأهل، فصلنامه خانواده پژوهی، ۲۰(۱)، ۶۳-۸۲.
- [۲۹] گرجی ازندریانی، علی اکبر و شیرزاد نظری، زهرا. (۱۳۹۷). جایگاه حقوق معلولین در حوزه حقوق شهری. ویژه‌نامه انقلاب، آموزش عالی و جامعه، ۸(۲۶)، ۱۳۷-۱۶۳.
- [۳۰] محمدی، عباس، حیاتی، مژگان و یاری، لیلا. (۱۴۰۴). اثربخشی تکنیک‌های تنظیم هیجان بر کاهش تعارضات و احتمال طلاق زوجین دارای کودکان کم‌توان ذهنی. علوم روانشناختی، ۲۴(۱۴۸)، ۲۸۵-۳۰۳.
- [۳۱] محمدی، مسعود، جزایری، علیرضا، رفیعی، امیر حسین، جوکار، بهرام و پور شهباز، عباس. (۱۳۸۵). بررسی عوامل تاب آور در افراد در معرض خطر سو مصرف مواد مخدر. پژوهش‌های نوین روانشناختی، ۱(۳ و ۲)، ۲۰۳-۲۲۴.
- [۳۲] ملکیها، مرضیه، اصلانی، فرشید و باقری، رضوان. (۱۴۰۱). واکاوی تجربه زیسته زنان در تزلزل بنیاد خانواده و طلاق. زن و فرهنگ، ۱۴(۵۲)، ۹۵-۱۰۶.
- [۳۳] نعمت زاده گنابی، شهرام، وزیر، شهرام و لطفی کاشانی، فرح. (۱۴۰۱). بررسی مدل یابی الگوهای ارتباطی و صمیمیت زناشویی بر اساس سبک‌های دلبستگی و روابط موضوعی با میانجی‌گری سبک‌های مقابله‌ای. خانواده درمانی کاربردی، ۳(۲)، ۵۰-۲۰.
- [۳۴] هاشمی، نظام، خروش، بیتا و خیرالهی، عاطفه. (۱۴۰۲). اثربخشی زوج‌درمانی با الگوی EIS بر تاب‌آوری خانواده و رضایت زناشویی زوجین. پویایی روانشناختی در اختلال‌های خلقی، ۲(۲)، ۴۱-۵۲.

- [۳۵] یاری پور، علی. (۱۳۷۹). بررسی تأثیر طرح مداخلات مشاوره خانواده بر میزان ثبت طلاق در محاکم دادگستری شهر قم. پایان‌نامه کارشناسی ارشد مشاوره، دانشگاه آزاد اسلامی رودهن.
- [36] Card, A. J. (2018). Physician burnout: resilience training is only part of the solution. *The Annals of Family Medicine*, 16(3), 267-270.
- [37] Chilwarwar, V., & Sriram, S. (2019). Exploring gender differences in choice of marriage Partner among Individuals with Visual Impairment. *Sexuality and Disability*, 37(1) 123-139.
- [39] Connor, K. M., & Davidson, J. R. T. (2003). Development of a new resilience scale: The Connor-Davidson Resilience Scale (CD-RISC). *Depression and Anxiety*, 18, 76-82
- [40] Darnhofer, I., Lamine, C., Strauss, A., & Navarrete, M. (2016). The resilience of family farms: Towards a relational approach. *Journal of Rural Studies*, 44(1), 111-122.
- [41] Faccio, F., Gandini, S., Renzi, C., Fioretti, C., Crico, C., & Pravettoni, G. (2019). Development and validation of the Family Resilience (FaRE) Questionnaire: an observational study in Italy. *BMJ open*, 9 (6), 5-12.
- [42] Greeff, A. P., & Malherbe, H. L. (2011). Intimacy and marital satisfaction in spouses. *Journal of Sex & - Marital Therapy*, 27, 247-257.
- [43] Horner-Johnson, W., Kulkarni-Rajasekhara, S., & Darney, B. G. (2017). Live birth, miscarriage, and abortion among us women with and without disabilities. *Disability and Health Journal*, 10(3), 382-386.
- [45] Ilias, K., Cornish, K., Kummar, A. S., Park, M. S. A., & Golden, K. J. (2018). Parenting stress and resilience in parents of children with autism spectrum disorder (ASD) in Southeast Asia: A systematic review. *Frontiers in psychology*, 9, 280.
- [46] Jalili, R., Ebrahimi Manesh, M., Khezri, E., & Mirjalili, SMA. (2022). A phenomenological investigation of women's interpretation of life after divorce. *Journal of Social Continuity and Change (JSCC)*, 1(2), 261-78.
- [47] Julai Zadeqan, Z., & Jelwani, R. (2020). Prediction of marriage instability based on the damage caused by cyberspace and self-differentiation in couples referring to counseling centers in Isfahan city. Master's thesis in family counseling, Shahid Ashrafi University of Esfahani, Faculty of Law and Theology.
- [48] Kato, T. (2016). Effects of partner forgiveness on romantic break-ups in dating relationships: A longitudinal study. *Personality and Individual Differences*, 95, 185-189.
- [49] Kyegombe, N., Stern, E., & Buller, A. M. (2022). "We saw that jealousy can also bring violence": A qualitative exploration of the intersections between jealousy infidelity and intimate partner violence in Rwanda and Uganda. *Social Science & Medicine*, 292(114593), 1-9.
- [50] Meerow, S., & Newell, J. P. (2019). Urban resilience for whom, what, when, where, and why? *Urban Geography*, 40(3), 309-329.
- [51] Mirzai, S., & Barati, H. (2019). Investigating the relationship between dark personality traits (Machiavelli, narcissism, antisocial) and marriage stability with regard to the mediating role of marital intimacy in couples. Master's Thesis of General Psychology, Sepahan Institute of Higher Education of Science and Technology, Faculty of Humanities.
- [52] Navabinejad, S., Rostami, M., & Parsakia, K. (2024). Influences of Family Structure and Intimacy on Emotional Divorce: A cross-sectional analysis. *Journal of Psychosociological Research in Family and Culture*, 2(1), 23-30.
- [53] Pasteels, I. & Bastaits, K. (2020). Loneliness in Children Adapting to Dual Family Life. In: Kreyenfeld, M., Trappe, H. (eds) *Parental Life Courses after Separation and Divorce in Europe*. Life Course Research and Social Policies, vol 12. Springer, Cham.
- [54] https://doi.org/10.1007/978-3-030-44575-1_10

- [55] Schaan, V. K., Schulz, A., Schächinger, H., & Vögele, C. (2019). Parental divorce is associated with an increased risk to develop mental disorders in women. *Journal of Affective Disorders, 257*, 91-99.
- [56] Vrij, A. (2008). *Detecting lies and deceit: Pitfalls and opportunities*, New Jersey: John Wiley & Sons.
- [57] Walker, A. J., & Thompson, L. (1983). Intimacy and intergenerational aid and contact among mothers and daughters. *Journal of Marriage and the Family, 841-849*.
- [58] Walker, B. (2020). Resilience: what it is and is not. *Ecology and Society, 25(2)*: 11.
- [59] Wolf, T., & Nusser, L. (2022). Maintaining intimacy during the COVID-19 pandemic. *Applied Cognitive Psychology, 36(4)*, 954-961.
- [60] World Health Organization. (2021). Disability and Health, <https://www.who.int/en/newsroom/factsheets/detail/disability-andhealth> Access: 02/04/2021